

Az „Inter” és a Hilton

1969. szilveszter napján, huszonöt évvel a világhíri Duna-parti szállósor pusztulása után, fényes nemzetközi gálaesttel megnyitotta Magyarország legdrágább szállodája, a Hotel Duna Inter-Continental. Építését heves viták előzték meg, amelyek a megnyitás után is gyűrűztek egy ideig. Sokan a városképet féltették a valóban szokatlan térhatású épülettől, de bármilyen nemes szünetedély is fűtötte a város szerelmeseinek harci kedvét, érdekes módon ez a hullámvérés csitult el a leghamarabb. A Hotel Duna Inter-Continental — ma már a tősgyökeres pestieknek az „Inter” — tökéletesen belesimult a pesti panorámába, elfoglalta méltó helyét a modern Budapest városszerkezetében, ma pedig már a korábbi ellenzék legtöbb szószólója is elismeri, hogy az újjáépítendő Duna-parti szállodásor első alkotása dísz és büszkesége a magyar fővárosnak.

Magyar építészek terveztek, magyar építők munkások, nagyrészt magyar anyagból, rekordidő alatt, alig két és fél év alatt építették fel a hatalmas szállodát, amelybe mindössze tizenöt százalék importált anyagot és felszerelést építettek be. A szálló, mint az köztudomású, az egész világot behálózó Inter-Continental tröszt nevét viseli, de teljes egészében a magyar állam, helyesebben a Hungaria Szálloda és Étterem Vállalat tulajdona, személyzete az igazgatótól a liftes fiúig magyar. Az Inter-Continental, a világ második legnagyobb szállodai vállalata, az észak-amerikai Panamerican légiforgalmi társaság érdekeltsége, s az öt kontinensen működő, mintegy nyolcvan óriásszállója elsősorban a „Panam” utasainak és vendégeinek ellátására, elszállásolására hivatott.

Késedelem és meglepetés

Egy év egy szálloda életében úgyszólván alig számít, s ez különösen érvényes az ilyen magas, nemzetközi kívánalmaknak megfelelő házánál, amelynek a bevezetése általában három-négy évet vesz igénybe, addig tart a bonyolult üzem bejáratása. Nos, a budapesti Inter mind az építéssel, mind a nemzetközi piacon való bevezetésével *halomra döntötte az időrekordokat*, nem kis meglepetést okozva a magyar szállodai partnerének, az Inter-Continental trösztnek, de az egész nemzetközi szállodai iparnak.

Mint már említettük, az Inter két és fél év alatt épült fel, míg az európai Inter-Continental hálózathoz tartozó frankfurti szálloda négy évig, a bécsi hat évig épült. Az igazsághoz tartozik, hogy az amerikai partner korántsem bízott abban, hogy a Duna Inter-Continental 1969. december 31-én megnyithatja kapuit, az európai igazgató még októberben is *udvarias kétkedéssel* hallgatta a magyar üzletársak magabiztos kijelentéseit arról, hogy az Inter 1969. szilveszterén már vendégeket fogadhat. Ezzel magyarázható, hogy a tröszt 1970. első negyedére nem számolt azzal, hogy a pesti szálloda üzemképes lesz, *kihagyta a szervezési programból*, s így állt elő az a furcsa helyzet, hogy a szálló az első időkben nem számítgató az Inter-hálózat segítségére, nem várhatta a Panam vendégeit.

A szálló értékesítésének üzleti terveit éppoly gondosan kidolgozták, mint az építészeti és berendezési terveket, a nagy nemzetközi sikerrel lezajlott szállóavatás után azonban úgy tetszett, a szálló bevezetése *hosszabb időt vesz majd igénybe*, mint amennyit a nemzetközi gyakorlat előír és engedélyez. A pesti Inter devizabevételi tervét *évi kétmillió dollárt* irányoztak elő, s a magyar partner úgy számolt — a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően —, hogy ezt a bevételi eredményt a Duna Inter-Continental két-három év múlva éri el. Az amerikai fél késlekedése azonban ezt az időpontot is veszélyeztette, de az idegenforgalom fejlődése és az utazási kedv robbanásszerű alakulása áthúzta ezt a borúlátó számí-

tást. A Duna Inter-Continental 1970-ben, életének első évében több mint kétmillió dollár bevételt hozott. Ez a tény kellemesen lepte meg a magyar szállodai part, de kellemesen az Inter trösztöt is, hiszen az amerikai vállalat a bevétel után *progresszíven emelkedő részesedést* kap.

Bevezetőben említettük az Inter építését kísérő aggodalmakat és kifogásokat. Ezek között szerepelt az a szakmai aggodalom is, hogy a legmodernebb budapesti szálló megnyitása kedvezőtlen hatással lesz a többi budapesti nagyszálló üzletvitelére, elvonja majd a legjobban fizető vendégeket azoktól a budapesti szállodáktól, amelyeknek már kialakult az üzletköre, s a rendszeresen visszatérő nemzetközi vendégközörsője. S itt következett be a *harmadik meglepetés*, az Inter már 1970-ben felülmúlta az 1973-74-re várt bevételi szintet, ugyanakkor nem csökkent, sőt *emelkedett* a többi budapesti szálloda forgalma. Arra nézve, hogy milyen gyorsan beépült az Inter a világ és Európa legjobb szállodáinak hálózatába, csak egy adat: a pesti Inter hétközi telítettsége — keddtől csütörtökig — mindössze húszszázalékos volt, az 1971-re szóló előjegyzések és foglalások szerint *ebben az évben már eléri a 80 százalékot*. 1971. január végén az idej előjegyzések további forgalomemelkedést jeleznek, s máris vannak 1972-re, sőt 1973-ra szóló megállapodások.

És a Hilton?

Két évvel korábban, mint hogy az Inter-Continental tröszt megkezdte volna budapesti tárgyalásait, már előzetes megbeszélések kezdődtek a magyar szállodai part és a világ első és legnagyobb szállodai part vállalata, a patinás Hilton cég között egy budapesti Hilton szálló építéséről. A közvélemény azonban csak jóval később értesült ezekről a megbeszélésekről, s akkor már megkötötték a szerződést az Inter-Continental, folyt a pesti Inter tervezése, majd építése.

1968-ban, Párizsban írták alá a pesti Hilton építéséről szóló szerződést, *csaknem négy évig tartó, rendkívül nehéz tárgyalások után*. Ennek azonban rendkívül érdekes előzményei vannak. Mint ismeretes, a pesti Hilton építésére a budai Vár területén ki s a Mátyás-templom térszomszédságában már-már egészen lebontott romok helyén. Ez a megállapodás ma is érvényes, a budai Hilton a Várban épül fel — *néhány év múlva*. Az olvasót természetesen az érdekli, mi az oka ennek a késedelemnek, amikor a magyar építőipar bebizonyította, hogy két és fél év alatt „kulcsátadásra” be tud fejezni olyan, méreteiben hatalmas, berendezésében és felszerelésében rendkívül bonyolult beruházást, mint az Inter? Erdemes tehát kissé közelebbre menni, mi rejlik a Hilton-szálló építésének elhúzódása mögött?

A tárgyalásokat az amerikai nagyvállalat részéről maga a cég senior elnöke Mr. Hilton kezdeményezte és folytatta. Mr. Hilton azonban rendkívül kemény üzletfélnek bizonyult. Abból indult ki, hogy a szállókat *magyar területen az amerikai vállalat építse fel, a Hilton amerikai menedzser irányítását alatt* üzemeljen, s mindezt bizonyos részesedést fizetne a magyar államnak. A magyar fél hosszú és eredménytelen tárgyalásokon iparkodott meggyőzni az amerikai szállodakirályt arról, hogy ez a szocialista Magyarországon elképzelhetetlen, a modell csak az Inter-Continental szerződés lehet, amelynek értelmében a szálloda magyar tulajdonban, magyar vezetés alatt működik s ezért a magyar fél fizet bizonyos progresszív százalékot a telítettség arányában az amerikai félnek, az Inter esetében a *megnyitástól számított tíz évig*.

Amilyen rugalmas volt az Inter-Continental, olyan merev álláspontra helyezkedett Mr. Hilton s a tárgyalások mindaddig nem mozdultak el a holdpontról, amíg Mr. Hilton vissza nem vonult s át nem adta az elnöki széket utódának, Mr. Strand-nek. Mi volt az oka

Mr. Hilton érthetetlenül makacs álláspontjának, miért utasított el minden józan kezdeményezést azzal, hogy *nem bízik a magyar munkában, magyar vezetésben*? A rejtély megfejtésére számos változat áll rendelkezésünkre, de talán akkor járunk a legközelebb a megoldáshoz, ha elmondjuk, hogy Mr. Hilton rövid ideig Gábor Zsazsa, a botrányos életéről, házasságairól és válásairól világszerte közismert magyar művésznő férje volt. Milyen szerepe volt a magyar filmszillagnak abban, hogy Mr. Hilton merev szigorral elzárkózott az egyedül lehetséges megoldás elől, nem tudjuk, de a válás, majd Mr. Hilton nyugalomba vonulása után egy csapásra megváltozott a hivatalos Hilton-álláspont.

350 szoba

Az új elnök, Mr. Strand 1968. januárjában járt először Budapesten, és néhány hónap múlva Párizsban aláírták a szerződést. A Hilton-szállót *mi építettük fel a Várban, magyar vezetés alatt magyar szállóként működik*, a Hilton cég húsz évig kapja a progresszív jutalékot és jogában áll egy ellenőrző Hilton-menedzsert alkalmazni. Az Inter erről a jogáról lemondott egy elegáns hangzású mondattal:

„*Minek tartunk Budapesten saját menedzsert, amikor önök ebben a szakmában legalább olyan jók, mint mi vagyunk?*”

A szerződés tehát megszületett, a tervek készülnek s ezek szerint a budai Hilton-szálló nem lesz magasabb, mint az illetményhivatali épülete volt, sflusában alkalmazkodik a Vár hangulatához. Beépítik a szálló tömegébe a Miklós-torony maradványát, amelyben különösen fényűző lakosztályokat alakítanak ki, míg a feltárt középkori kápolnából a szálló előcsarnokát. A budai Hilton-szállóban az első tervekkel ellentétben nem 250, hanem 350 szoba lesz, építési költségei pedig megközelítik az ötszázmillió forintot. Az üzleti terv szerint a Hilton-szálló évi devizabevétele 3 millió dollár lesz.

Az a kérdés — mikor?
A budai Hilton építése, mint arról a közvélemény már értesült, 1971-ben még nem kezdődik el, mert a szállóépítésre fordítható beruházási keret most az olcsóbb kivitelű, szérelyebb árkatóriába tartozó szállók építése köti le, mert hiszen számítani kell azokra az utasokra is, akik nem tudják megfizetni a nemzetközi luxusszállók árait. Hiltonék mindenesetre máris foglalkoznak az építendő budai szálloda előzetes reklámozásával s ezen a területen újabb, ha nem is olyan heves vitákra lehet számítani, mint amilyenek a szerződéskötést megelőzték. Az amerikai reklámgépezet ugyanis *Szent Mátyás-templomnak* óhajtott volna elkeresztelni a Mátyás-templomot és XIII. századbeli környezetet emleget, holott az építendő Hilton környezete néhány évszázaddal fiatalabb. De hát ez részletkérdés és az új elnök: Mr. Strand korántsem olyan nehéz ember, mint Mr. Hilton volt.

Baróti Géza